

LOKALHISTORISK
Kalender 2022

Forsidebildet viser da Vernegruppen for Ski stasjon i første omgang fikk stoppet rivingen av den gamle stasjonsbygningen, 09.08.1989. Bi Five Magnus står under paraplyen i stripet genser, mens det er overingeniør Lars Hochlin fra NSBs eiendomsavdeling som samtaler med politiet. Fotograf: Arne Eggen.

Da jernbanen kom til Ski – forhistorien

Kilde: Bi Five Magnus (Follominne 1999)

Foto: Ski historielag / Ski bibliotek

Bi Five Magnus skriver i Follominne 1999 blant annet (sitat):

En eneste sak sto på dagsorden på herredstyre-møtet i Kråkstad 30. januar 1874, som ble holdt på klokkegården. Spent lyttet representantene til redegjørelsen fra Andreas Hansen Drømторp. Litt utålmodig skumping ble det da gubben begynte med å repetere forhistorien som de allerede kjente: Til herredstyre-møtet 3. januar 1873 var det kommet innbydelse fra amtmann Sibbern om å tegne aksjer i Smaalenenes jernbane. Med 14 mot 10 stemmer besluttet de å tegne aksjer for 2000 spesidaler. Ved neste møte, 22. februar 1873, var beslutningen blitt enstemmig. Et år senere, 15. januar 1874, kunne A. Drømторp fortelle resten av kommunestyret at han hadde hørt fra pålitelig hold at jernbanen skulle legges langs Bunnefjorden til Nesset, med delestasjon ved Syverud gård i Ås. Herredsstyret reagerte sterkt på en slik urimelighet, og fattet følgende enstemmige vedtak:

- a) Kommunebestyrelsen finder det hensigtsmæssig og udtaler ønskeligheden af, at Banen lægges igjennom Schie.
- b) Til derom snarest mulig af udarbejde en motiveret Indstilling udnævnes en Komité, bestaaende af fem medlemmer.

Til medlemmer af denne Komité valgtes

* Grosserer H. Holmbo paa Vevelstad

* Lensmand Colbjørnsen

* Ordfører M. Midsem

* Proprietær A. Drømторp paa Rullestad

* Proprietær J. Ellefsen paa Gjedsjøe.

På dette tidspunkt i gubbens utredning rettet representantene ryggen, og satt igjen lydøre. Andreas Drømторp følte en litt ubekvem uro, og blåste seg opp litt ekstra før han begynte å fortelle om lob-bymøtet med Stortingets faste jernbanekomite. Bygdas fem mektigste menn hadde sett seg nødt til å forhøye kommunens aksjetegning fra 2000 til 5000 spesidaler¹ hvis Skilinja ble valgt. Noe slikt var ikke avklart med herredsstyret på forhånd, og nå prøvde de alle fem å trekke på en autoritativ mine – mens de gløttet spent på de andre 19 mennene rundt bordet. Riktignok hadde det vært høylytt enstemmighet om å få jernbanen hit, men når det kom til penger – og en så stor sum – så var det høyst sannsynlig at begeistringen ville kjølnes. På hjemveien fra Kristiania hadde lobbyistene drøftet muligheten for at herredstyre ville slå seg vrang. Kanskje ble de enige om at i verste fall fikk noen av dem heller betale selv. Mange ord ble talt den kvelden om fordelene med å få jernbanen gjennom bygda. Ved avstemningen til sist, fikk lobbykomiteen enstemmig tilslutning. Både bevilgningssummen og saken i seg selv var kanskje for stor å opponere mot.

Skilinja ble endelig bestemt i Stortinget en gang i løpet av våren 1874. Banen skulle være bredsporet,

Andreas Drømторp og hustru Anne Helene

og den viktigste landstasjonen skulle ligge på Mons-rud gård i Ski sogn. Herfra skulle linjen fra Kristiania deles i en vestre og en østre linje. En mindre stasjon på «østlinja» skulle bygges ved ordfører Midsems gård i Kråkstad. Smaalensbanen skulle føres helt til Kornsjø, og knyttes sammen med det svenske jernba-nenettet til Gøteborg og København. 2. januar 1879, fem år etter det ekstraordinære herredstyre-møtet, dampet det første toget inn på Ski stasjon. Hele her-redstyre med de fem mektigste i spissen møtte frem på stasjonen. Den moderne tid var kommet til bygda. Fremtiden var begynt. I 1882 ble Østlinja gjennom Kråkstad åpnet – litt mer stillferdig, fordi landet var inne i en økonomisk nedgangsperiode, og jernbane-boomen var over i denne omgang.

¹ 1 spesidal ble i 1875 likverdig med 4 kroner – dvs. 5000 spd. i 1875 tilsvarte 20000 kroner. 20000 kroner i 1875 tilsvarer rundt regnet 1,4 millioner kroner i dag (juli 2021).

Ski stasjon og begynnelsen til Skibyen

Kilde: Bi Five Magnus (Follominne 1989)

Foto: Wikipedia, ukjent fotograf

Ski stasjon ble tegnet av Peter Andreas Blix (1831–1901), som i 1870-årene var Statsjernbanens arkitekt. Huset ble tegnet spesielt for Ski – det ble ikke brukt en typetegning slik de gjorde på de mindre stasjonene.

Ski stasjon ble tatt i bruk til Smaalensbanens åpning i januar 1879. I 1882 var også østre linje klar, og Ski ble krysningsstasjon for togene til og fra Kristiania og «østlinja» og «vestlinja» med utenlandstogene. Stasjonen ble Skibyens viktigste lokaliseringfaktor.

Kirkeveien og nederste del av Gamleveien ble flyttet lenger syd, og møttes ved den nye jernbanebroen. Jernbaneveien fra broen til undergangen ble anlagt. Langs disse nye veitraséene kom den aller første sentrumsdannelsen. Veksten var ganske langsom til å begynne med, og økte sterkt i de første ti-årene av 1900-tallet. Sammenhengen med jernbanens tilbud er ganske klar. Den første tiden trakk stasjonen til seg virksomhet som kunne dra nytte av godstransporten og mulighetene til daglig forbindelse med Kristiania. Jernbanens telegraf ble et nytt tilbud, og poståpneriet ble flyttet fra (Gamle)Kontra til stasjonen. Skyss-stasjon for reisende, pensjonat og andre losjtilbud, landhandleri og bondehandel og kaféer blomstret.

Stasjonen selv ble en stor arbeidsplass med mye godstrafikk og to restauranter i stasjonsbygningen. Folk som fikk arbeid i Skibyen ville også bo i nærheten, og byggevirksomheten økte. På 1890-tallet ble Depotet for AR1 lagt til Ski. Monsrud gård hadde avgitt grunn til stasjonen,

og nettopp p.g.a. nærheten til stasjonen ble nå resten av gården militært område. Depotet bidro sitt til arbeidsplasser og folkevekst i Ski, og til store militærtransporter på jernbanen. Gode transport- og handelsmuligheter har fortsatt å trekke ny virksomhet og flere innbyggere til Ski. I løpet av det første året økte trafikken fra fire til 14 tog om dagen. Dette var blandede tog dvs. at de hadde både passasjervogner og godsvogner. Godsekspederingen tok mye tid, så reisetiden ble lang. Lokaltog (uten godsvogner) ble satt opp mellom Kristiania og Bækkelaget og Ljan allerede fra 1880-årene. I 1890 gikk det 13 lokaltog pr. dag til og fra Ljan. I 1890 ble en del av disse togene forlenget til Ski. Dermed ble det mulig å bo i Ski og arbeide i byen. Nettopp fra 1910 og fremover skjedde den sterkeste utbyggingen av Skibyen. At dette hadde sammenheng med lokaltogtilbudet er ganske klart. Ski ble forstad til hovedstaden, og togpendling er hverdagen for mange Skifolk den dag i dag. Et sitat fra Østlandets Blad i 1929 viser holdningen den gangen: STASJONSBYENE. – *Det er en sund bevegelse denne som bringer stasjonsbyene til å vokse op. Det er gjerne byfolk som flytter ut, og det avtvinger respekt å se hvordan en slik familie arbeider på sin tomt og sitt hus. Og den husfar som tar tønnen med å reise til og fra sitt arbeide for at hans barn skal vokse op i friskere luft og bedre omgivelser enn i byens leiekaserner, viser en opofrelse som er all anerkjennelse verd.*

Stasjonen på Ski besto ikke bare av selve stasjonsbygningen – på et plankart fra 1881 er det tegnet inn stasjonsbygning, godshus, privet (utedo),

Peter Andreas Blix

lokomotivstall, vannstasjon, vannkum og dreieskive. Det var satt av plass til kullopplag, og til lastetomt langs godssporet, hvor det – «drives Trafik med Brænde og andre Skovproducter samt Gjødsel, Teglsten og deslige». På Ski fikk lokomotivene påfyll av vann og kull, og de som skulle tilbake til byen ble snudd på dreieskiven. Vann til stasjonen ble ledet i trerenner fra steinsatte dammer som var anlagt forskjellige steder i Ski. To av dammene lå langs Kirkeveien. De er fylt igjen nå. Én ligger fremdeles i Kråkstadveien. Kapelldammen ble anlagt sist. Den ligger like ved jernbanelinja rett nord for Waldemarhøy. Det har vært to forskjellige vanntårn på stasjonen. Det første sto mellom sporene omtrent der sporene til østre og vestre linje deler seg. Det siste vanntårnet sto inntil broen, på sydsiden mot parken. Lokomotivhuset og dreieskiven lå opprinnelig mye nærmere stasjonsbygningen. I noen år sto et eget stillverkhus i nærheten av godshuset. Dette var en bygning med 1. etg. i tegl og 2. etg. i tre. Da det siste stillverket ble installert i selve stasjonsbygningen i 1942, ble det gamle stillverkhuset revet.

Stasjonsbygningen 1879-1904

Kilde: Bi Five Magnus (Follominne 1989)

Foto: Ski historielag / Ski bibliotek

I likhet med alle andre stasjonsbygninger arkitekt Blix tegnet for Smaalensbanen, var stasjonsbygningen i Ski i sveitserstil.

Huset hadde en grunnflate på 228 m², var utstyrt med tårn, og hadde et stort overheng mot perrongen. Det var bygget i lafteverk (som senere ble forsynt med liggende utvendig malt panel). På taket var det tilhugget skifer. Innendørs fikk alle rom stående panel, og tak, vegger og gulv ble malt.

Grunnplanen er tre-delt. Mot syd og nord ligger to venterom (ett for 3. klasse og ett for 1. og 2. klasses reisende) med restaurant og dør ut til perrongen. Midtseksjonen besto av kontor med dør ut til perrongen, og billettluke til begge venterommene. Bak kontoret lå buffeten med serveringsdisker til begge venterommene. Bakenfor buffeten var kjøkkenet, med vindu ut mot stasjonshaven.

De fineste damene fra 1. og 2. klasse kunne fiffe seg opp i et eget damerom, og ved siden av damerommet lå et eget «toilet» – folk flest brukte utedoen. I det lille rommet ytterst under tårnet, som hadde dør ut på nordsiden, ble det oppbevart kupélamper.

Annen etasje var bolig for stasjonsmesteren helt frem til 1972. Fra trappegangen kom man inn i en stor loftgang med dører inn til alle rommene. Det var tre store værelser (som ble brukt som stuer eller soverom alt etter familiens størrelse og behov). To værelser vendte mot syd, og hadde henholdsvis to og ett vindu. Værelset mot perrongen hadde skråtak med to takvinduer. Kjøkkenet var stort, og hadde to vinduer mot nord. Spiskammers og pikekammer

var omtrent like store, og var avdelt fra kjøkkenet med lettvegger. Spiskammerset hadde ordentlig vindu, og pikekammerset en takglugge. Pikene skulle arbeide både i leiligheten og i restauranten, så det var antagelig minst to som bodde der samtidig.

Telegrafisten disponerte et vinkelformet rom under tårnet. Tårnrommet hadde smale, høye vinduer til tre sider. Stasjonsmester Nilsen (på Ski

stasjon fra 1886–1905) var svært irritert på tårnet, fordi telegrafisten pleide å gjemme seg der for å ta seg en middagslur. Under bygningen var det full kjeller, med vegger av tilhugget naturstein. Her var det vedkjeller, matkjeller og bryggerhus.

De første 25 årene skjedde det ingen forandringer i huset.

Ski stasjon 1879

Stasjonsbygningen 1905-1989

Kilde: Bi Five Magnus (Follominne 1989)

Foto: Carl Normann

Til venstre på bildet under, ses et påbygget «privet». Nordfløyen på taket er bygget før 1909. Stasjonsbygningen fikk fjernet takoverhenget mot perrongen i 1909, mens tårnet var fjernet før den tid (det var nok stasjonsmester Nilsen som sørget for det – før han selv gikk av tjenesten i 1905). Fremdeles var det tre dører mot perrongen, fra begge venterommene og fra kontoret i midten.

I 1905 ble lamperommet og damenes «toilet» slått sammen, og ble til stasjonsmesterens kontor.

Det var fremdeles to venteværelser, med servering i begge. Telegrafistens rom, som tidligere var i tårnet, var nå i 2. etasje – og større enn før.

Da takoverhenget ble fjernet i 1909, ble taket løftet noe, slik at midtrommet i 2. etasje (spisestue) fikk ordentlig vindu ut mot perrongen.

De 10 kraftige bjelkene som står med jevne mellomrom bortover vestfasaden, hadde vært støtter for det tunge takoverhenget.

I 1926 ble det nok med ett venterom (det var rommet for 1. og 2. classes reisende som ble beholdt), men fremdeles med restaurant og dør ut til perrongen.

Venterommet for 3. classes reisende ble gjort om til kontor til stasjonsmester og godsekspedisjon.

Kontoret i midten hadde billettluke mot venterommet. Først etter krigen, i 1946, forsvant restauranten med anretning og kjøkken. Isteden ble det installert vannklosetter i tilknytning til venterommet. Reiseekspedisjonen fikk en tredjedel av venterommet, og med inngang fra nord. I

1942 ble stillverket, som tidligere hadde hatt egen bygning, installert i selve stasjonsbygningen, og det gamle stillverkshuset ble revet. Leiligheten i 2. etasje ble fra 1972 brukt som overnatningssted for NSB-personale.

Ski stasjon rundt 1920–1923

Stasjonsbygningen 1989-2021

Kilde: Bi Five Magnus (Follominne 1989)

17. februar 1989 ble ny stasjonsbygning overlevert av entreprenørfirmaet Selmer, men den gamle stasjonsbygningen sto der fortsatt – selv om det tre år tidligere var blitt vedtatt at den skulle rives.

Oppfølgingen av rivingsvedtaket i 1986 ble dramatisk, og 9. august 1989 hadde Aftenposten blant annet følgende reportasje:

«Stasjonen fra 1879 ble vedtatt revet for tre år siden, men ingen visste eksakt når det ville skje. Tilfeldigheter førte til at vernegruppen, nedsatt av Ski historielag, i går kveld fikk høre at den gamle verneverdige bygningen skulle rives i nattens mulm og mørke. Et iherdig arbeide ble satt i gang for å stoppe gravemaskinenes arbeide. NSB og fylkesmannen ble kontaktet. Ved midnattstider fikk vernegruppen muntlig bekrefte fra fylkesmannen at en tidligere klage på rivningen var gitt oppsettende virkning til klagen var behandlet. Dermed kunne ikke NSB rive den gamle stasjonsbygningen. Vernegruppen måtte selv møte opp i natt for å informere rivefirmaet om at de måtte utsette arbeidet, og med bistand fra politiet fikk de stoppet rivningen. Fylkesmannen vil nå behandle klagen fra vernegruppen umiddelbart.»

Planene om utbygging av stasjonsområdet var inntil videre stoppet, og vernegruppen ba om seks måneders ventetid før endelig stilling til om stasjonsbygningen skulle rives. I 1989 ble driften av stasjonen overført til en ny stasjonsbygning, og selv om stasjonsbygningen ikke lenger var i bruk (vann og strøm var avslått, og for dørene var det slått planker), hadde Follo Museum uttalt at bygningen ville la seg istandsette uten urimelig høye utgifter. Riksantikvaren var enig i at stasjonsbygningen var verneverdig, men avslø søknaden om fredning.

En venneforening for stasjonsbygningen ble stiftet i 1990, og det ble satt i gang en kronerullingsaksjon. Anslagsvis 2,5 millioner kroner trengtes for å kunne flytte og restaurere den gamle stasjonsbygningen. Det var NSB som eide bygningen, men Kredittkassen hadde opsjon på tomten. Petter Whist i venneforeningen mente imidlertid at det i dagens situasjon var lite som tydet på at tomten ville bli bebygd. Venneforeningens plan var å løfte bygningen noen meter mot nord, og deretter restaurere bygningen til opprinnelig utseende fra 1879. Kafé- og galleridrift var noe man tenkte bygningen kunne benyttes som. Whist mente det ville være mulig å få 1,3 kroner fra det offentlige, man håpet å samle inn 400000 kroner i kronerullingsaksjonen, blant annet ved å selge «stasjonsbrev» til 500 kroner etter utfor-

1989. Bi Five Magnus og overingeniør Lars Hochlin fra NSBs eiendomsavdeling. Foto: Arne Eggen.

dringsprinsippet – resten måtte eventuelt lånes.

Til tross for det iherdige bevaringsarbeidet, 21. februar 1993 startet rivningen av gamle Ski stasjon.

I 2010 startet arbeidet med Follobanen, et nytt dobbeltspor mellom Ski og Oslo, samt en helt ny Ski stasjon.

I 1989 ble driften av stasjonen overført til ny stasjonsbygning. Bildet, som er tatt i 2018, viser Ski stasjons hovedinngangsparti fra Jernbaneveien. Foto: Trond Strandsberg.

Follobanen – Ski nye stasjon

Kilde: BANE-NOR og Wikipedia

Follobanen er et nytt dobbeltspor for jernbanen som er under bygging mellom Oslo sentralstasjon og Ski stasjon. Anleggsarbeidet begynte i 2010 og banen ventes klar til bruk i 2022.

Dobbeltsporet skal dekke behovet for økt kapasitet gjennom «Sørkorridoren», samferdselskorridoren sørover fra Oslo. I tillegg til 22 kilometer dobbeltspor inkluderer prosjektet blant en totalombygging av Ski stasjon, delvis omlegging av Østfoldbanen, og forberedende arbeider med Bryndiagonalen, en mulig fremtidig avgrening fra Follobanen til Hovedbanen og godsterminalen på Alnabru. Dobbeltsporet er en del av InterCity-triangelet og skal kunne kobles med en fremtidig høyhastighetsbane via Göteborg til Kontinentet.

Follobanen vil gå i tunnel i 19,5 kilometer og får dermed Nordens lengste jernbanetunnel. Tunnelen bygges med to separate løp, noe som skal gi høy driftsstabilitet og god tilgjengelighet for å drive effektivt vedlikehold. Tunnelløpene drives med tunnelboremaskiner i tillegg til sprenging. Follobanen har vært favorisert som «prioritert prosjekt» i Nasjonal transportplan siden 2009. Det er Norges største samferdselsprosjekt og det eneste med egen post på statsbudsjettet. Kostnadene ble i 2014 anslått til 26 milliarder kroner. I 2020 var anslaget steget til 35 milliarder kroner.

Forberedende byggearbeider i tilknytning til Ski stasjon ble igangsatt i 2010. Hovedarbeidene ble i gang juni 2015. Bane NOR overtok som tiltakshaver etter Jernbaneverket 1. januar 2017.

Stasjonsområdet

Stasjonen får seks spor, tre plattformer, reisetorg på både øst- og vestsiden, ny bussterminal i Jernbaneveien og utvidet parkeringsområde for bil og sykkel. På både øst- og vestsiden blir det av- og påstigningsfelt for personbiler («kiss and ride») og taxiholdeplass. På østsiden blir det også venteplasser for busser og personalbygg for buss- og taxipersonalet. I tillegg blir det bygget et servicebygg der det er lagt opp til at næringsdrivende kan etablere seg med en kiosk og eventuelt sitteplasser i tilknytning til kiosken. Det blir fem leskur fordelt på de tre plattformene. Leskurene vil fungere som venteplasser og beskytter mot regn og snø.

Nye Ski stasjon er dimensjonert for gjennomkjøring i 130 km i timen (spor 2 og 3) for InterCity-tog som eventuelt ikke skal stanse, og for fremtidige høyhastighetstog til utlandet.

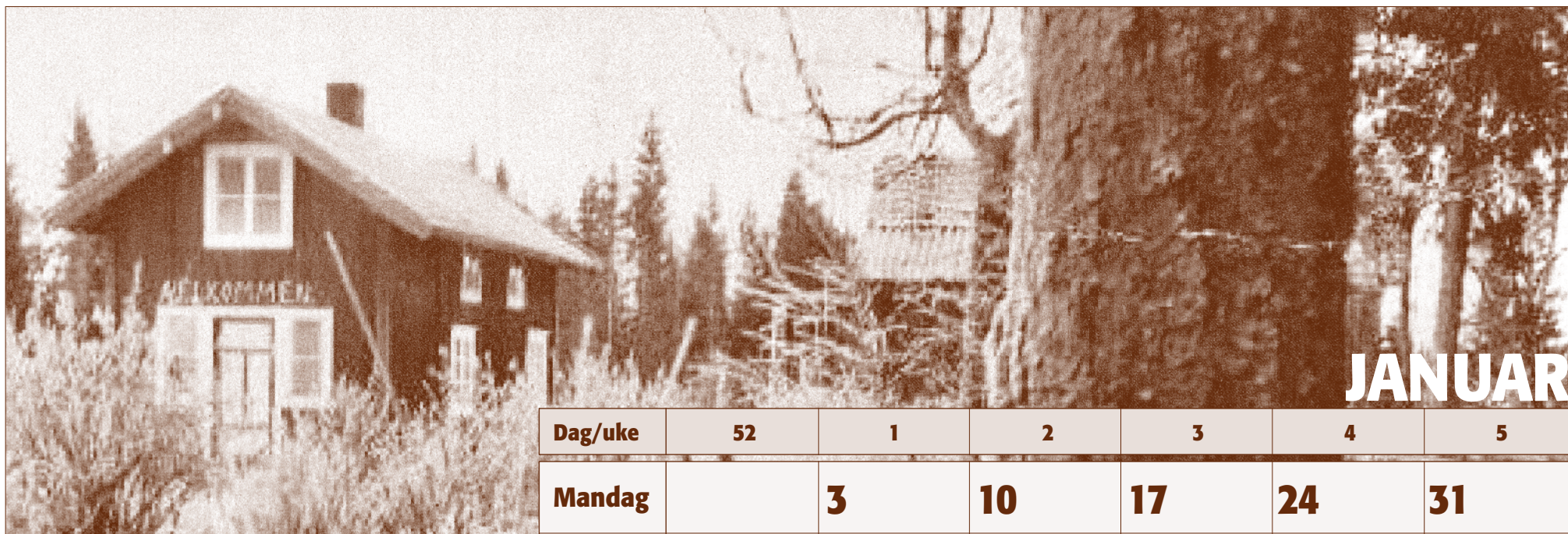
Med utbyggingen av Follobanen får Ski en helt ny forbindelse mellom øst og vest av sentrumskjernen i form av en 10 meter bred og 85 meter lang gangforbindelse under plattformene. Sammen med nye Nordbyveien bro bidrar dette til å bedre fremkommeligheten for myke trafikanter i Ski sentrum. Første del av undergangen ble åpnet i forbindelse med at den nye vestsiden av stasjonen ble tatt i bruk i 2020, mens den resterende delen av undergangen åpnes når hele nye Ski stasjon står ferdig – antagelig i desember 2022.

*Ski nye stasjon når den står ferdig i desember 2022.
Illustrasjonsbilde: Follobaneprojektet/JBV.*

Speiderhytta på Hauglandsbråten

I 1958 startet jentespeiderne fra Langhus speiderhytte på Hauglandsbråten. Her var det servering i helgene noen år. Døtrene på Haugland – Anne Marie og Inger Marie – var blant de jentene som serverte.

Hytta var godt besøkt vinterstid av familier på skitur fra Ski, Nordby og Langhus. Noen dager ble stua så full at boller og saft måtte nytes ute.

Det var to bolighus og ett uthus på Hauglandsbråten. Det største huset brant ned i ca 1952, og her kan grunnmuren og kjellerrom fremdeles ses. Huset som ble brukt til speiderhytte og uthuset/stallen, ble revet en gang rundt 1965. Matjord ble fjernet og jorden plantet igjen. Steingjerdet forbi er der fremdeles, info i kulturstien til Alfred Gustavson. Det er også en godt bevart brønn med fin steinsetting. Speiderhuset var bebodd til 1957.

Dag/uke	52	1	2	3	4	5
Mandag		3	10	17	24	31
Tirsdag		4	11	18	25	
Onsdag		5	12	19	26	
Torsdag		6	13	20	27	
Fredag		7	14	21	28	
Lørdag	1	8	15	22	29	
Søndag	2	9	16	23	30	

Nyttårsdag 1. januar

Ski pukkverk

Ski pukkverk ligger helt nord på Bekkevaråsen, ikke langt fra Siggerudveien. Det ble drevet av Isak Boger og Harry Ulfski. Pukkverket sysselsatte fem-seks mann og var i drift fra ca. 1950 til 1962. Noen av mennene bodde i ei brakke og ukependlet til Odalen.

Det ble knust stein i tre-fire forskjellige størrelser. Utsprengt masse ble fraktet til knuseriet på skinnegående vogner. Et annet pukkverk i nærheten, Ensjøfjellet på Langhusveien, ble lagt ned samtidig med at Ski pukkverk startet driften.

Ved å foreta en 3D-skanning av pukkverket kan man beregne hvor mye masse som er tatt ut. Her er det nok tatt ut så mye som 25.000m³ fjell. Dette tilsvarer nesten 70.000 tonn eller ca 23.000 lastebiler av 1950-modellen.

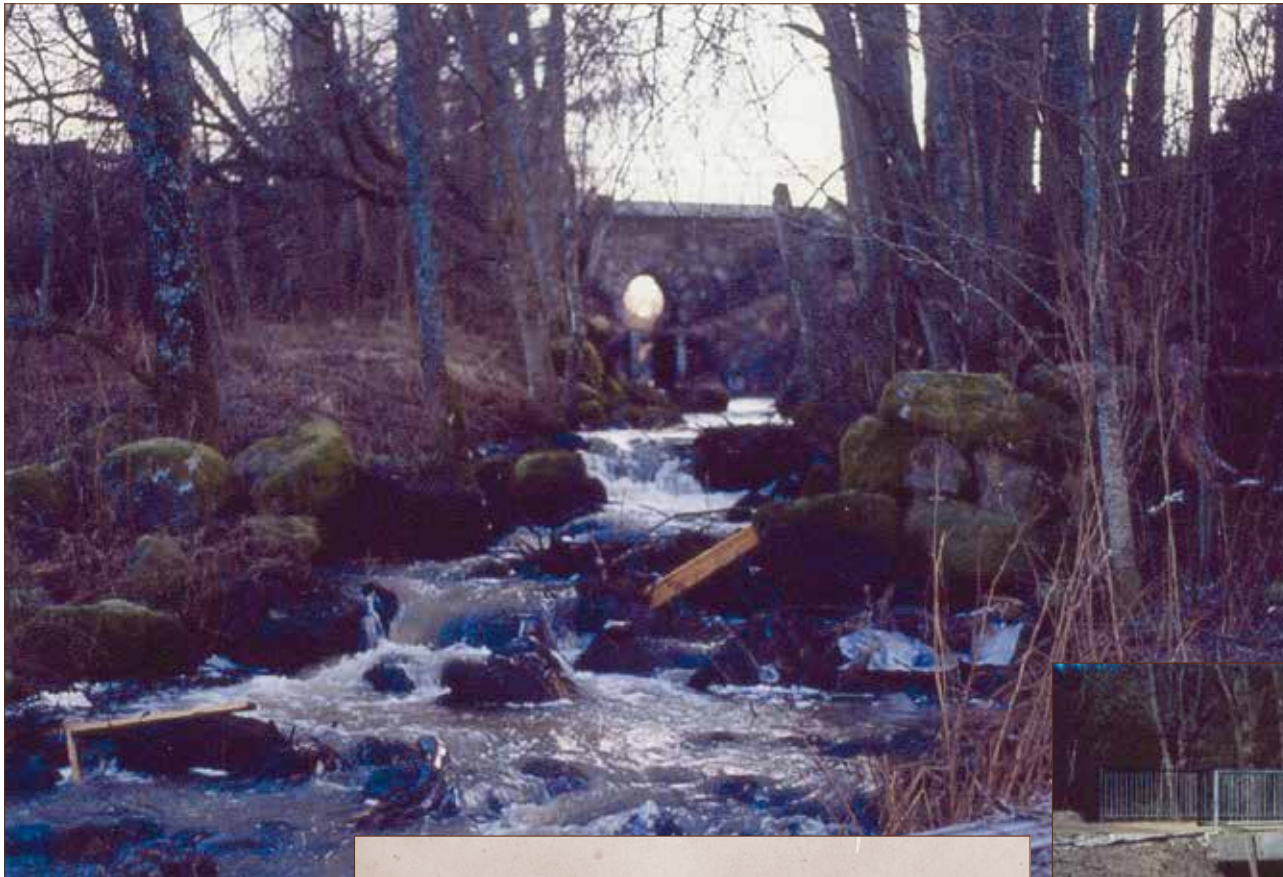

Kilder: Gard og Tron Sæther

FEBRUAR

Dag/uke	5	6	7	8	9
Mandag		7	14	21	28
Tirsdag	1	8	15	22	
Onsdag	2	9	16	23	
Torsdag	3	10	17	24	
Fredag	4	11	18	25	
Lørdag	5	12	19	26	
Søndag	6	13	20	27	

Samefolkets dag 6. februar, Fastelavn 27. februar

Steinrester etter mølle og mølledam ved Kværnerfallet (fossen), gammel kantvegetasjon er intakt.

Den gamle steinhvelvingsbrua måtte forsterkes, og man valgte en kulvertløsning (1990). Litt opp forbi Kværnerbrua gikk den gamle mølledammen. Her var det et meget bra krepseområde før 1954, da det ble utført bekkerensning og noe rørlegging.

Arbeidslaget ved Kværnersaga i 1911. Fra venstre mot høyre: Hans Hansen (Skoro) Drømtorp-hytta, ukjent, Johannes Hansen Bratli, Sofus Hansen (husmann på Kværner), Anton Andersen (Søndre Bøhler), Kristian Hansen (Hokholt, husmann), ukjent, Johan Kværner (eier av saga), Karl Midtsjø (var med Titanic i 1912, men overlevde forliset) og Johannes Kværner, f. 1832 – sjefen sjøl (gründeren) og som også bygde Roåsmølla.

Historiske bekkeløp – en kulturarv

Bekk og tjern er livsnerven i landskapet.

Rullestadtjernet (Prestegårdsvannet) og Kværnerbekken kalles deler av vannveien fra Gaupsteinmarka (Breimåsan) på vandringen ned til havet (Bunnefjorden). Bekken nedover har hatt steinalderboplasser, og har gitt vannkraft (møller, sager), drikkevann (dyr på beite), mat til fisk og ål, kreps, elveperlemuslinger, insekter, fugler og mange opplevelser for liten og stor. En lærebok for mange skoleelever, et område med stort biologisk mangfold.

Botaniker Kåre Arnstein Lye undersøkte vann og våtmarker i Ski i 1988 og skrev: «Rullestadtjern med sumpområdene omkring er av meget høy naturverdi».

Området ble naturreservat i 1992, med meget streng fredning, men dispensasjon for noen grunneierinteresser har blitt innvilget. Så kom beveren, som også satte sitt preg på bekkeløpet.

Fossekalen (vår nasjonalfugl) har hatt tilhold ved bekken til alle tider, selv etter vannstandsengkning og former for kanalisering.

Kjempesoleie er meget sjelden. Fra Kværnerbekken, 1995. Ett presset eksemplar er på Botanisk museum.

MARS

Professor Rolf Sørensen med elever tar pollenprøver (bunnboring i Rullestadtjernet 1993), fra tidligere tiders klima og biologiske forhold, i prosjektet: Vår bekk – Norges vassdrag.

Dag/uke	9	10	11	12	13
Mandag		7	14	21	28
Tirsdag	1	8	15	22	29
Onsdag	2	9	16	23	30
Torsdag	3	10	17	24	31
Fredag	4	11	18	25	
Lørdag	5	12	19	26	
Søndag	6	13	20	27	

Vårjevndøgn 20. mars

Over: Den gamle tannlegeboligen. Lengst til høyre kan det nye kirkebygget såvidt ses i bakgrunnen. Foto: Terje Lorentzen, 2021.

*Til venstre: Flyfoto av funkisvillaen til Magnus Frogner.
(A Schrøder, Fjellanger/Widerøe As. 1959. Akerhusbasen).*

Funkisvillaen i Kråkstad

Tannlege Magnus Frogner var født i 1908 på gården Nordre Frogner i Kråkstad. Han vokste opp som yngste-mann i en stor søskenflokk, og giftet seg i 1947 med sykepleier Ingeborg Nesheim fra Nedre Vats i Ryfylke. De fikk ingen barn.

Magnus tok tannlegeutdanning og fikk sin private praksis i Ski fra 1937 og avsluttet den i Kråkstad i 1983. Han ønsket etter noen år å etablere seg fast i Kråkstad, hvor han hittil kun hadde hatt praksis en dag i uken. I 1944 kjøpte han seg ei sentral hjørnetomt langs Stasjonsveien, nært inn til Sigtunkrysset (selger Torkel Nilsen, Sigtun gård, kr 15 000).

Kjøpet ble ikke tinglyst før i 1946. Eiendommen var opprinnelig på hele syv mål, men den ble etterhvert halvert (avståelse av grunn til hovedvei og til utskillelse av nabotomt).

Like etter krigen var det vanskelig å komme i gang med husbygging både på grunn av rasjonering og mangel på byggevarer. Det måtte innhentes detaljerte tillatelser fra Akershus fylkesforsyningsnemnd, og disse hadde bare gyldighet for den måned anvisningen var utskrevet!

Magnus kom likevel raskt i gang med planlegging og valgte da et arkitekttegnet bolighus i funkisstil som skulle bygges i betong og murstein. Familie og venner hjalp til med å støype grunnmur.

Etter flere vanskelige byggeår sto boligen ferdig oppført i 1949. Resultatet ble en staselig bygning med stor terrasse som gir et tydelig funkisinntrykk. Boligen var på 300 m², inklusive tannlegelokalene i 2. etasje, pluss stor kjeller.

I ettertid viste det seg at dårlige materialer bl.a. medførte at huset allerede på 60-tallet måtte kles utvendig med nye plater.

Om funksjonalisme innenfor husbygging har arkitekt Kjell Johansen fra Archihus fortalt:

«De ekte funkishusene ble bygget i betong. Mange

hadde også bare små vinduer på rekke og rad. Funkis-husene skulle dessuten være totalt blottet for fiksfakseri; de skulle være så funksjonelle, stramme, rene og gjennomtenkte at de nesten ble litt kjedelige.»

Funksjonalismen hadde sin glansperiode mellom 1925 og 1950. Var Magnus for tidlig ute med husbyggingen? Allerde året etter, i 1950, skjedde det et epokeskifte etter at det kom nye, omfattende byggeforskrifter (lov om bygningsvesenet) som tillot materialbesparende byggemåte (fra grunnmurs tykkelse til spinklere bindingsverk).

Mye av dette baserte seg på sivilingeniør Olav Selvaags sitt prøvehus på Ekeberg (1948), et hus som demonstrerte «en gjennomført rasjonalisering fra planløsning til hver enkelt konstruksjonsdetalj».

Magnus Frogner hadde lang og nær tilknytning til

Kråkstad misjonsmenighet (senere Kråkstad misjonskirke). Menigheten fikk derfor benytte boligen til sin virksomhet etter at Misjonshuset på Asperud brant ned i 1986. Magnus døde i 1994 og da hadde han året før testamentert boligen til menigheten.

Da Misjonskirken skulle restaurere og utvide huset fikk de byggerestriksjoner fra kommunen knyttet til at villaen i seg selv har et arkitektonisk særpreg som skiller seg fra de øvrige boligene i Kråkstad. Bygningen hadde fått status «verneverdig funkisvilla» i kommunale utredninger.

Misjonskirken valgte derfor å bygge et tilleggsbygg – et flott kirkebygg. Den historien finner du under Kråkstad misjonskirke, nettadresse: kmm.no

Kilde: Johan Frogner

APRIL

Dag/uke	13	14	15	16	17
Mandag		4	11	18	25
Tirsdag		5	12	19	26
Onsdag		6	13	20	27
Torsdag		7	14	21	28
Fredag	1	8	15	22	29
Lørdag	2	9	16	23	30
Søndag	3	10	17	24	

Palmesøndag 10. april, Skjærtorsdag 14. april, Langfredag 15. april, 1. påskedag 17. april, 2. påskedag 18. april

Legen måtte holde seg med hest, en gang hadde de to, Truls og Trinsa, og en sau til å holde hestene med selskap. Hestene måtte ha høy, og her ser vi høyonn på Vestraat i 1912, arbeidsantrekket virker ikke helt hensiktsmessig. Bak stall og vognskjul var det hønsegård. Om sommeren kjørte dr. Eger etterhvert i sykebesøk på motorsykkel, og allerede i 1922 fikk han bil.

Familien på Vestraat

Legedekningen i vårt distrikt var svært begrenset i første halvdel av 1800-tallet. De nærmeste legene holdt til i Christiania eller Drøbak. Men omkring 1850 bosatte en dr. Schulze seg i Ås, og det ble kortere vei til lege. Schulze ble fattiglege i Kråkstad og Ski i mange år.

Først i 1882 fikk Kråkstad og Ski fast lege innenfor sine grenser, da dr. Georg Juell Klouman bosatte seg på Waldemarhøy ved Ski stasjon. Han fikk snart en stor praksis og virket som kommunelege i Ski og Kråkstad til sin død i 1906.

Dr. Lorentz Chr. Eger overtok stillingen etter Klouman, og flyttet med familien til Ski. Han var gift med Callik Ødegaard fra Moss. Først bodde de på Vanaheim.

Deretter i Malla Wangs hus i Nordbyveien 1 med direkte siktlinje over jernbaneskjæringen, der hans nye hus, Vestraat, var under oppføring (et typehus fra Strømmen Trevareindustri). Ikke bare en villa ble oppført, men stall og uthus på stor tomt. De flyttet inn i 1911. I det store huset ble det liv og røre, og Callik Eger tok seg av hagen med blomster og nyttevekster.

Bildet er tatt i juli 1911, muligens til høyre i oppkjørselen til Vestraat. F.v. Inga Ødegaard (mor til Callik Eger), forfatterinnen Dikken Zwiilmeyer (kjent for Inger-Johanne-bøkene), Callik Eger med sønnen Ole Christian på fanget, datteren Inga i den flotte barnevognen, og Astrid Eger (f. Wessel Berg).

Begge ble aktive innbyggere i kommunen med store bidrag til utviklingen.

Dr. Eger fikk i stand skolelegeordning fra 1915. Han var ordfører i flere år, arbeidet for etablering av vannverk, el-verk og bygging av Ski komm.h.allmenskole. Og Callik Eger stiftet Ski Sanitetsforening i 1913. Sammen arbeidet de for sykestue, folkebad og spebarnkontroll. I 1956 fikk Lorentz Chr. Eger H.M.Kongens fortjenestmedalje.

Etter deres tid ble Vestraat solgt til kommunen. Det ble åpnet barnehage i det store, spennende huset. Nå er huset revet og ny, moderne barnehage bygget i stedet.

Nedre del av området er lagt ut til kommunalt lekeområde og kalles Vestraatparken.

Kilde/bilder: Anita Eger Gervin

Her sitter dr. Eger i karjolen, klar til å dra på sykebesøk. Til venstre står Callik med sønnen Ole Christian og t.h. Aagot Eger (f. Kjeldsen) med sine barn.

MAI

Dag/uke	17	18	19	20	21	22
Mandag		2	9	16	23	30
Tirsdag		3	10	17	24	31
Onsdag		4	11	18	25	
Torsdag		5	12	19	26	
Fredag		6	13	20	27	
Lørdag		7	14	21	28	
Søndag	1	8	15	22	29	

Offentlig høytidsdag 1. mai, Frigjøringsdag 1945 8. mai, Grunnlovsdag 17. mai, Kristi himmelfartsdag 26. mai

Første rad, f.v.: Egil Haugen, Birger Olsen, Frank Kaleb Jansen, Grete, Eva Langset, Bjørg Rinde Olsen, husstellærer frk. Haraldsen, Åse Marie Bergene, Turid Hansen, Werner Skau, Kjell Pettersen.
Andre rekke, f.v.: Reidar Karlsen, Ragnar Sjølie, Ola Hellerud, Knut Kleveland, Gunnar Magnussen, Ulf Kaspersen, lærer Terje Vigerust, Tor Øystein Endsjø, Thor Nielsen, Martin Carlsen, Torger Nore.

7. klasse, Ski skole våren 1950

Dette var en av de siste syvendeklasser som gikk ut fra Kontra skole i Ski. Den nye skolen på Vestre Sander ble åpnet i 1954.

Det var nyutdannet lærer Terje Vigerust som underviste. Han var en del syk i løpet av skoleåret og Olav Ween (sønn av Anders Ween) var vikar i mange timer.

Det var en fin og sammensveiset klasse. Det ble femdagers klasseseturløp rundt i Telemark og alle ble invitert i bursdag til Frank Kaleb Jansen (se lille bildet). Her er også Franks småsøsken til stede.

Terje Vigerust ble født i 1928 i Dovre kommune som nummer fem av syv søsken. Han ble utdannet på Sagene offentlige lærerskole i Oslo, og begynte altså som lærer i Ski. Han startet Norge første leirskole i 1957 på Rondeheim, Høvringen i Rondane. Han drev denne på helårsbasis sammen med sin ektefelle, Dagfrid f. Ween, til 1988. Da overtok datter og svigersønn driften. Noen år drev de også leirskole på Breivoll.

Kilde/stort bilde: Åse Marie Opsahl

JUNI

Dag/uke	22	23	24	25	26
Mandag		6	13	20	27
Tirsdag		7	14	21	28
Onsdag	1	8	15	22	29
Torsdag	2	9	16	23	30
Fredag	3	10	17	24	
Lørdag	4	11	18	25	
Søndag	5	12	19	26	

1. pinsedag 5. juni, 2. pinsedag 6. juni, Unionsoppløsningen 1905 7. juni, St. Hansaften 23. juni, St. Hans 24. juni

Bildet er tatt en sommerdag i 1918 i hagen på Graverstua (under Stunner). Det er søndag med kaffekos på tunet, stuebordet og stolene er båret ut og folk hygger seg i det fine været. De har fått gjester : datteren Anna Mikkelsen med to venninner er kommet fra Oslo for å besøke foreldrene. Som seg hør og bør er alle i søndagsklærne og det er høytid over stunden. Rundt bordet, f.v.: Josefine Tollefsen, Anna Mikkelsen, faren Johannes Mikkelsen d.e., fostersønnen Magnus Arnesen, moren Marte Mikkelsen og Johannes Mikkelsen d.y. Dagmar Andresen er fotograf.

Johannes Mikkelsen og Stunnerfunnet

Johannes og Marte Mikkelsen kjøpte Graverstua i 1902. De kjøpte til et stykke fra Boger i 1910, dette ble Nordre Stunner. Der bygde de nytt og flyttet over. Husene på Graverstua ble revet i begynnelsen av 1930-årene, men jorda ble fortsatt dyrket.

Det var Johannes Mikkelsen d.y. som høsten 1928

Johannes Mikkelsen d.y. fotografert ved den tiden han fant flintstein på Stunner.

tok opp poteter på et jorde inntil Sørli (part av Stunner, g.nr. 90, br.nr. 2 i Kraakstad herred). Han reagerte på hva han fant i jorden: flintstykker, i alt 8. Johannes var belest og forsto verdien av funnet; flint er ikke naturlig forekommende i Norge. Noen måtte ha lagt dem der.

Året etter, i februar 1929, reiste Johannes til Oldsaksamlingen i Oslo og leverte flintstykkene til konservator Anders Nummedal, som straks forsto hva dette dreide seg om: redskapsformer lik Fosnakulturen på Mørkekysten funnet i Oslofeltet. Dette hadde stor vitenskapelig betydning. Nummedal reiste selv til funnstedet i mai 1929 for med egne øyne få se forholdene. Konklusjonen ble at etter istiden var dette sjøkanten og Stunnerfeltet var en øy i «Oslofjorden».

Nummedal rakk å få trykket det oppsiktsvekkende funnet i Østlids Bygdebok for Kråkstad, bind I, før den gikk i trykken i november 1929.

Senere fant Johannes Mikkelsen og sønnene Sverre og Hans flere hundre gjenstander som de overleverte Oldsaksamlingen. Dette viser at steinalderfolket her hadde en mer permanent bosetting, ikke var på et flyktig strandhugg.

Men allerede hundre år senere hadde landet hevet seg såpass mye at folket måtte finne bosetting ved den nye havkanten.

Kilde/bilder: Marit Hagen

JULI

Dag/uke	26	27	28	29	30
Mandag		4	11	18	25
Tirsdag		5	12	19	26
Onsdag		6	13	20	27
Torsdag		7	14	21	28
Fredag	1	8	15	22	29
Lørdag	2	9	16	23	30
Søndag	3	10	17	24	31

Olsok 29. juli

50 år med Kjeller'n

Fritidsklubben Kjeller'n ble opprinnelig etablert i 1972 i kjellerlokalene på Ski ungdomsskole, derav navnet. Så var den på Ski hotell en periode, og senere flyttet den til Torgveien 2, omtrent der restaurant Egon ligger i dag.

Siden 1983 har fritidsklubben holdt til i det gamle huset Kringsjø i Idrettsveien 24. De fleste i Ski kjenner huset som Kjeller'n. Opprinnelig var det to hus på tomten, Kringsjø og Aspelund. Begge ble benyttet av Oslo indremisjon som barnehjem og ble kalt Storeheimen og Vesleheimen. Vesleheimen ble nedlagt under krigen og huset ble solgt til private i 1950. Senere kjøpte Ski kommune bygningen, og den ble revet fordi Ski ungdomsskole trengte plass til utvidelse. Storeheim var i drift helt til 1971, da kjøpte Ski kommune denne bygningen også. Der ble det etablert en midlertidig velferdssentral for eldre i Ski med ulike dagaktiviteter, tilgang til frisør og servering av mat. Helse- og velferdssentralen ble flyttet til Kirkeveien 3 i 1983.

Etter hvert ble Kjeller'n brukt som fritidshjem etter skoletid i tillegg til ungdomsklubb og juniorklubb. På fritidshjemmet lagde de mat og hadde ulike aktiviteter for barna. Inne var det musikk, drama, biljard, bordtennis og leksehjelp. Ute var det frilek, klatrestativ, badminton, cricket og ringspill. Personalet arrangerte også konkurranser og skattejakt.

Fritidshjemmet flyttet fra Kjeller'n til skolen da SFO-ordningen ble innført, men ungdomsklubben besto. Det har vært mye aktivitet i Kjeller'n over lang tid. Viktigste bruker er ungdomsklubben, som fire dager i uken bruker lokalene til «sine aktiviteter». To dager i uken etter skoletid kommer elever fra Ski ungdomsskole og en dag i uken er det leksehjelp for elever fra 5.–7. klasse. Det serveres gratis mat. De har også aktiviteter på kveldstid en kveld i uken.

Ungdomsklubben tilbyr også aktiviteter i noen helger

og ferier. Det er godt for mange barn og unge å ha tilgang til opplevelser de ikke ville fått uten ungdomsklubben.

Mange ungdommer har over lang tid hatt stor glede av alle aktiviteter, læring og sosialt samvær i dette huset.

Kjeller'n har vært truet av nedleggelse flere ganger, og engasjementet har vært stort for å bevare ungdomsklubben i det gamle huset Kringsjø.

Hurra for Kjeller'n!

Kilder: Marit Karlsen. Follominne.

Bilder: Østlandets Blad.

AUGUST

Dag/uke	31	32	33	34	35
Mandag	1	8	15	22	29
Tirsdag	2	9	16	23	30
Onsdag	3	10	17	24	31
Torsdag	4	11	18	25	
Fredag	5	12	19	26	
Lørdag	6	13	20	27	
Søndag	7	14	21	28	

Lil Gustafson studerer skålgropristningene ved Søndre Ski. Foto: Grunde Vale, 2016

Skålgroper – Skis helleristninger

Skålgroper er en slags helleristninger som er hugget eller slipt inn i fjell eller løse steinblokker, og knyttes til jordbrukskulturen i bronsealderen (1800–500 f Kr).

Diameteren på gropene kan være fra noen få centimeter og opp til 15 cm. Dybden kan være opp mot 6–7 cm.

Formen kan vekse mellom rund og oval. Skålgropene ligger i gamle jordbruksområder, særlig beiteområder med vid utsikt over landskapet.

Det er framsatt mange tolkninger om hva skålgropene skal symbolisere. Mange har vektlagt at gropene er knyttet til rituelle seremonier, og da brukt som offergroper for smør eller blod. Andre har tolket dem som sol-symboler, territoriegrenser, eller noe i fruktbarhetssammenheng.

På Myrer gård ble det funnet en skålgropstein med ca 20 groper. Med godkjenning fra Oldsaksamlingen ble skålgropsteinen flyttet til Waldemarhøy i 1995.

Skålgropristninger er vanlig for Follo. I Ski er det funnet åtte lokaliteter med skålgropristninger: Fem langs Skiraet og i raets sørhelling (Vestre Sander, Myrer, Nordre og Søndre Ski, Skiseng), én ved gården Lunder, og to på Langhus (gårdene Roås og Ramstad).

Skålgropristninger er kjent fra andre deler av landet også, ikke sjelden på høytliggende gårder og i seterstrøk, blant annet på Vestlandet, i Valdres og i Ottadalen.

Det er liten grunn til å betvile at denne type ristninger hører til jordbrukskulturer, og at de har sammenheng med fruktbarhetskult. Et spørsmål som melder seg er hvorfor det ikke er funnet skålgropristninger i Kråkstad, omkring Kråkstad-raet, er ikke bosettingen her gammel nok?

Kilde: Lil Gustafsons artikkel i Follominne 2014

Skålgropsteinen ved Skiseng

Skålgropsteinen ved Ramstad

Skålgropsteinen ved Sander

Skålgropsteinen fra Myrer

Kart over skålgroplokalitetene. Stjerne markerer funnstedene.

SEPTEMBER

Dag/uke	35	36	37	38	39
Mandag		5	12	19	26
Tirsdag		6	13	20	27
Onsdag		7	14	21	28
Torsdag	1	8	15	22	29
Fredag	2	9	16	23	30
Lørdag	3	☉ 10 ☉	17 ☉	24	
Søndag	4	11	18	25 ●	

Høstjevdøgn 23. september

BP
Kollektiv
ENERGOL
 VISCO-STATIC
ALB. O. BROVOLD

MOTORKRAFT
 MOTORBYTTET
 Kom innom
 så kan vi snakke
 om Dinne problemer
 (De vil selvfølgelig!)

Den norske Creditbank

TA EN ULYKKEFORSIKRING
 i **Storebrand** for
 sikkerhets
 skyld

BENGT ADAMSSON

Skal Du bygge?
**Murstein Drensrør
 Trematerialer
 Prementorp Bruk**
 TRENER - SPORER - HØVLER

ALLE LØJENDE MERKER.
LELEKTRISK UTSTYR
Birger Thauland
 Ski

En liten
 kan lage
 stor
BRANN
 TEGN DIN BRANNFORSIKRING I
Follo Brandassuranseselskap
 Distriktets egen Brandkasse
 Siden 1824

Selvfolgelig frise...
 ...Jeg vil skal ha en
KOSMOPOLITISKE
 FÅR DE NOE
John Bjoner

Velpleiet på arbeidsplassen
WELLA WELLA-KALD-PERMANENT
 Grand Frisersalong,
 Tlf. 861136
 Ski

Vi greier alt!
FOLLO FOTO

OSEBERG
 Gullsmed **SVERRE GROSTAD**
 Ski - tlf. 86 20 53

TOVE
SKI MØBELFORRETNING
 Ski

Melior
 Høysåle og Høysåler
MELIOR
 "dresen som går."

THOR-IS DESSERT IS
 PÅLLE KONDITORI OG RESTAURANT

Sparebanken-
 LA DET IKKE
 BLI BARE
 MED -
 TANKEN!
KRÅKSTAD-OG-SKI SPAREBANK

**VIS HENSYN
 BRUK
 SENTEX**
KOLSRUD PARFYME

Før - og etter kino
SKI CONDITORI

Myttype **LUXARIN**
1/2 KRÅKSTAD BRUK
 HØVLERI

Gjør kjøkkent
 kviteligere!
L. NOTTVEIT - KRÅKSTAD
 STØBERI/REKLAMER

SOMMER I HJEMMET
 året rundt
 MED BLUMSTER FRA
SKI GARTNERI

Hymalt
 hjem på
 1-2-3
SPRED
1/2 SKI BYGG

DEN IDEELLE GAVE
SKI GLASSMAGASIN
 Telefon 841341 - 8413

Katten -
 Dagens
 store
 hygge-
 stund!
 men det må være fra
MADS SOHTHOLLET
 KRÅKSTAD

GOOD YEAR
 Tyres for the farm
SKI AUTOBILFORRETNING
 Ski

ELECTROLUX
 Førsteklasses
 hjelp i huset
SKI ELEKTRISKE FORRETNING

AVBRUDD
 BRANN ANSVAR
 VANNLEIRINGSKÅDE
 TRØSKUDD
BRANNFORSIKRING
 Følg meg!
 Jeg tegner landbruksforsikring i
FOLLO BRANNKASSE
 i samarbeid med
SADTRYGD
 DE GLEDEDE BRANNKASSERS SENTRALORGAN

Sensasjon!
 to i ett
Simo
SKI SPORT & JERNVARE

DET STORE UTVALG
**SENGE-
 UTSTYR**
GARDINER
SKI MANFAKTUR

Distriktets egen **AVIS**
**ABONNER
 ANNONSER**

Kjøp en
 Høysåler
Rolf Skennord
 HØVLERI OG GULLSMEDIER - GARTNER

KINOREKLAMEN
 arrangeres av
REDEX
 REKLAMEDYRER
 0208

Kråkstad kommunale kino – kinoreklamen

Kråkstad kommunale kino startet opp høsten 1956, og holdt det gående til 1964, da Kråkstad kommune ble slått sammen med Ski kommune.

Kråkstad kommune hadde inngått en avtale med Redex reklamebyrå i Oslo. Mot visning av reklamefilm og strips i inntil 10 minutter før hver forestilling, samt visning av inntil 30 kinoplater, fikk kinoen årlig 3500 kroner de første årene. På grunn av en konkurs i selskapet Norsk Filmreklame, som hadde distribuert stripsreklame gjennom Redex, falt disse distribusjonsinntektene bort, og Redex fikk vansker med å overholde avtalen med Kråkstad kommune. I et brev til Kråkstad kommunale kino høsten 1958, tilbyr Redex kinoen 2500 kroner årlig for reklamevisningen. Kinostyret behandlet saken, men valgte å utsette det hele.

1. oktober 1959 sa Redex opp avtalen med Kråkstad kommunale kino, og en viktig inntektskilde ble dermed borte. Nedgang i besøkstallet var imidlertid et langt større problem for kinoen, enn bortfall av reklameinntekter. Sviktende publikumsinteresse var et tilbakevendende tema for kinostyret, og en del av forklaringen på den sviktende interessen var nærheten til det langt bedre kinolokalet i Ski. Til tross for de lave besøkstallene, ble kinoen driftet til kort etter kommunesammenslåingen i 1964.

Reklamebildene på motstående side representerer lokale bedrifter rundt 1960, og av disse er det i dag kun Rolf Skonnord, Østlandets Blad og Ski Elektriske Forretning som ikke har opphørt eller som er fusjonert inn i andre selskaper.

Rolf Skonnord (1905–1987) startet i 1933 butikk for herreklær, sko og sportsklær i Rutheim. Sønnen Tord overtok klesbutikken i 1975, før tredje generasjon v/ Tords datter Anniken Skonnord Bacher overtok i 2008 – etter Tords plutselige dødsfall. Fra 1983 holdt butikken

til i gågata, og fra 1995 i Ski storsenter. Salg av sko ble det slutt med i 1985.

Østlandets Blad ble etablert i 1908 under navnet Øieren, og skiftet til nåværende navn i 1919. Opprinnelig holdt avisa til i Kråkstad. I 1967 flytta de inn i det som ble kjent som ØB-gården i Idrettsveien i Ski sentrum, og i 2011 bar det videre til nye lokaler i Jernbaneveien, for så for få år siden (pga Follobanen) å flytte til lokaler i Holteveien. Avisen eies i dag av Edda Media.

Ski Elektriske Forretning ble etablert i 1934.

Virksomheten startet med elektriske installasjoner og reparasjoner og ble senere utviklet med en liten butikk.

Lokalene var ved Gamle Vanaheim, hvor det tidligere hadde vært et bakeri og stall for distriktslegens hest. (Legen brukte hesteskysst når de skulle på sykebesøk den gang). I dag er det bare installasjonsdelen igjen av forretningen – Ski Elektriske Installasjon A/S, som holder til på Drømtorp (Ski Næringspark).

Kilde: Follominne 2009 (Dagfinn Jakobsen)
Reklamebilder gjengitt med tillatelse av MiA (Muséene i Akershus)

OKTOBER

Dag/uke	39	40	41	42	43	44
Mandag		3 ☾	10	17 ☾	24	31
Tirsdag		4	11	18	25 ●	
Onsdag		5	12	19	26	
Torsdag		6	13	20	27	
Fredag		7	14	21	28	
Lørdag	1	8	15	22	29	
Søndag	2	9 ○	16	23	30	

Gutta på skauen – «Q-gutta» – ved hytta
Q-laget fra venstre: Sjefen Oscar Mamen (Ski), Hugo Tollefsen (Oppegård), Hans Petter Bjørnstad (Ski), Odd Mamen (Ski), Christian Westgaard (Ski), Bjarne Myrvold (Oppegård), Erling Johansen (Ski), Eivind Barca (Oppegård), Per Myrvold, NK, (Oppegård). Skigutten Oddmund Olden tar bildet.

En historisk stund på Høgesset 1.november 2001

Fra venstre Kjell Haug (forfatter og Gaupsteineksper), Trygve Syversen (leder i Mosquitoleiren), Bjarne Myrvold (Q-gutt) og Christian Westgaard (Q-gutt).

På tur til Øvre Helvete – et fredet kulturminne

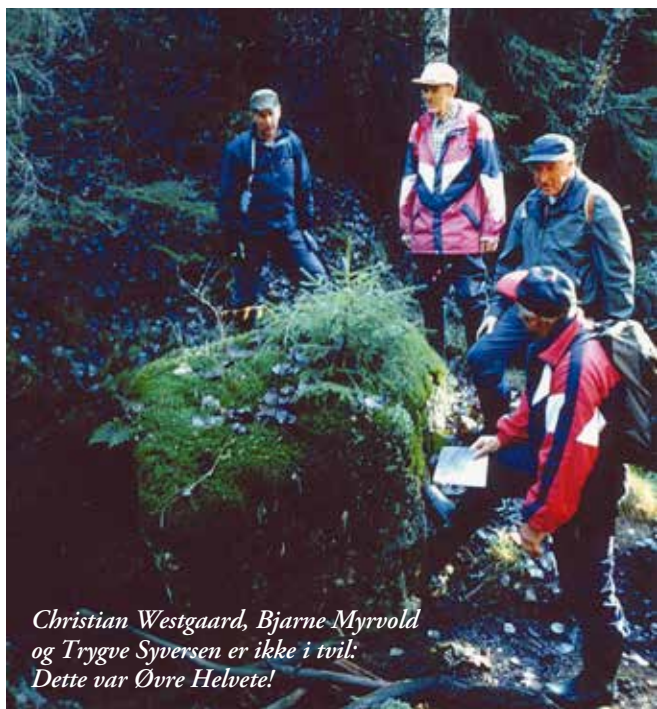
Torsdag 1. november 2001 var Kjell Haug (68 år), Karl-Olaf Løkenhagen (58 år), Bjarne Myrvold (79 år), Christian Westgaard (77 år) og Trygve Syversen (80 år) på tur til lagringsplassen etter våpendroppene på Starrmåsan og Orremåsan under krigen. Vi gikk fra Bjerkebekk, innom Jensebu, langs foten av Høgesset ved Svartbekken med Orremåsan sydøst for bekken, og der bekken går i et trangt gjel og kan knapt ses gjennom ura. Et av hullene i ura minnet om en stor «kistegrav», et ypperlig skjulested. Det lå også her rester etter gamle raier og rundstokker. To gamle Q-gutter kunne bekrefte skjulestedet og sjefshentere fra Mosquito-leiren nikket bekreftende, vi var i Øvre Helvete. Vi tok kaffen og alle de gamle minnene øverst på Høgesset der meldingen fra England ble mottatt: «Svar på trappene».

Med hjelp fra kjentfolk kan man fortsatt finne gjemmesteder med rester fra containerdroppene, men våpen og ammunisjon er fjernet.

Q-hytta (Milorghytta, 12 m²), er i dag speiderhytte. Q'en står for kamuflasje (etter 1. verdenskrig).

Christian Westgaard, Bjarne Myrvold og Trygve Syversen er ikke i tvil: Dette var Øvre Helvete!

NOVEMBER

Dag/uke	44	45	46	47	48
Mandag		7	14	21	28
Tirsdag	1	8	15	22	29
Onsdag	2	9	16	23	30
Torsdag	3	10	17	24	
Fredag	4	11	18	25	
Lørdag	5	12	19	26	
Søndag	6	13	20	27	

Allehelgensdag 6. november, Første søndag i advent 27. november

Bygda Fjeld og Fjeld gård

Bygda Fjeld ligger lengst øst i Ski kommune ved Bindingvann og innenfor markagrensen for Østmarka. Deler av bygda, Rausjøgrenda, ligger også innenfor Enebakk kommune.

Det antas at Fjeld gård ble ryddet en gang i senmiddelalderen (1350–1530), men det finnes lite dokumentasjon. En steinøks fra området er tidfestet til 6000 år tilbake. Navnet på gården er naturbetegnende og kan derfor være meget gammelt. Fjeld gård regnes også som en av Skis urgårder.

På 1400-tallet var gården kirkegods og tilhørte Mariakirken. På 1500-tallet ble den krongods, og av kongen overdratt til embedsmenn og høyere militære. Disse visste å utnytte skogen som drifts- og salgsobjekt. Skogen og tømmerdriften var store verdier i hele området her, hvor det også var sager og fløtedammer. Dette skapte også arbeid for mange mennesker.

Blant flere betydningsfulle eiere var kansler Jens Bjelcke, borgermester Nils Lauridtzten, general Caspar H. Hausman, skipsreder Peder C. Cudrio, grosserer C.A. Gulbrandsson og Hans og Elias Kjær.

I 1907 blir Rausjø bruk, som også inneholder Fjeld gård og Fjeld seter solgt til firmaet And. H. Kjær og Co.

Det ble senere bygget en kraftstasjon ved bekken ovenfor Fjeld bru. Det tok 20 mann i 270 dager. I tillegg til gårdens bygninger ble det installert strøm hos fem andre abonnenter.

Gården hadde en stor låve som etter hvert trengte oppgradering. Midtdelen av låven besto av tømmer som var av meget god kvalitet og godt bevart. Det er inskripsjoner i tømmeret fra år 1808, og muligens kan låven være enda eldre. Denne delen er derfor verneverdig. Ny låve ble bygget, men med deler av den gamle låven inni.

I 1931 ble gården solgt til Sigvart Gundersen. Han hadde vært skogsbestyrer for firmaet Kjær og Co. i mange

år og hadde ansvaret for store skogeiendommer i Enebakk og Ski. Han overtok da Fjeld gård, som han og familien hadde bodd i og drevet i mange år før den tid. Gården hadde stall, fjøs, grisehus og høsehus. I 1936 overdrar Sigvart Gundersen Fjeld gård til sine sønner Oscar og Ivar. Senere, i 1944, overdrar Oscar sin eiendel til broren Ivar. I 1971 overdras gården til Svein Gundersen, som fortsatt står som eier. Han er da tredje slektsledd på gården.

Kilder:
Boken Bygda Fjeld og Fjeld gård
Svein Gundersen
Bilder: Ski historielag

DESEMBER

Dag/uke	48	49	50	51	52
Mandag		5	12	19	26
Tirsdag		6	13	20	27
Onsdag		7	14	21	28
Torsdag	1	8	15	22	29
Fredag	2	9	16	23	30
Lørdag	3	10	17	24	31
Søndag	4	11	18	25	

1. juledag 25. desember, 2. juledag 26. desember

Bilder og kalendere

Enkelte bilder i denne kalenderen finnes i fotoarkivet til Ski historielag. Hvis du gjerne vil ha en kopi av et bilde, kan du henvende deg til ansvarlig for fotosamlingen: Knut Falla, tlf. 928 40 244, e-post knfal@online.no

Bilder er dessuten tilgjengelige i Ski bibliotek/Lokalhistorisk arkiv. Søk gjerne på internett: ski.kommune.no/biblioteket

De siste års kalendere kan fås rimelig ved henvendelse til styret. Styret har kontortid i Urvedhuset på Waldemarhøy hver tirsdag fra kl. 11–14.

Registrering av bilder

Ski historielag er interessert i enkeltbilder eller samlinger av bilder fra alle kanter av Ski. Du må gjerne ta dem med til oss, eller vi kommer hjem til deg for å notere opplysninger om bildene og låne dem for avfotografering.

Ta kontakt med Knut Falla på tlf. 928 40 244 eller på e-post knfal@online.no for å avtale en tid som passer.

Takk

Vi takker alle som har bidratt med bilder og opplysninger til årets kalender. Takk også til alle som hjelper oss med å selge kalenderen.

Vi har hatt et utmerket samarbeid med Marianne Jakset, Goffin Reklame – takk til henne! Rolf Oresen Grafisk Produksjon har trykket kalenderen.

Årets kalenderkomite har bestått av Elin Aas (leder), Arild Andersen, Sidsel Kandahl, Terje Lorenzen, Karl-Olaf Løkenhagen og Grande Vale.

Komiteen tar forbehold om mulige feil. Det er dessverre ikke alltid vi klarer å levere et perfekt produkt.

Ski historielag

Vil du bli medlem, ta kontakt med styret.

Facebook - Ski historielag

9 788299 956987

www.ski-historielag.no